

~ ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ ~

УДК 336.71.330.3

DOI:10.32680/2409-9260-2021-5-6-282-283-10-16

РОЛЬ БАНКІВ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ ДЕРЖАВИ

Коваленко В.В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

***Анотація.** У статті висвітлені питання щодо провідної ролі банків в економічному зростанні держави. Метою статті є визначення методів та інструментів підвищення дієвості банківського бізнесу на економічне зростання в державі. Дослідження проведено з використанням порівняльного аналізу, факторного аналізу чинників впливу банків на економічне зростання. У статті визначено основні напрями взаємозв'язку банківської діяльності та національної економіки. Доведено, що провідна роль банків у економічному зростанні реалізується через виконання ними стабілізаційної, трансформаційної та функції створення грошей і регулювання грошової маси. Проведено аналіз динаміки монетизації економіки України та основних показників впливу на її рівень; кредитів, наданих резидентам України у розрізі секторів економіки; динаміки індикаторів фінансової стійкості банків України. Практична значимість даної роботи полягає у визначенні основних напрямів піднесення ролі банків на фінансовому ринку та впливу їх діяльності на економічне зростання.*

***Ключові слова:** банки, банківська система, економічне зростання, монетизація, кредит, грошово-кредитна політика, фінансова стійкість.*

THE ROLE OF BANKS IN THE STATE'S ECONOMIC GROWTH

Kovalenko Victoria, D.Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odessa National University of Economics, Ukraine

e-mail: kovalenko-6868@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

***Abstract.** The article covers issues related to the leading role of banks in the economic growth of the state. The purpose of the article is to determine the methods and tools to increase the efficiency of the banking business for economic growth in the country. The study was conducted using comparative analysis, factor analysis of factors influencing banks on economic growth. The article identifies the main areas of the relationship between banking and the national economy. It is proved that the leading role of banks in economic growth is realized through the implementation of their stabilization, transformation and the function of creating money and regulating the money supply. The author analyzes the dynamics of monetization of the economy of Ukraine and the main indicators of the impact on its level; loans granted to residents of Ukraine by sectors of the economy; dynamics of indicators of financial stability of Ukrainian banks. The practical significance of this work is to determine the main directions of raising the role of banks in the financial market and the impact of their activities on economic growth.*

***Key words:** banks, banking system, economic growth, monetization, credit, monetary policy, financial stability.*

JEL Classification: D600, E440, G210

Постановка проблеми. Структурні перетворення фінансової системи, моделей соціально-економічного розвитку, циклічність економічних процесів обумовлюють необхідність адаптації банківського бізнесу до змін інституційного середовища, посилення дієвості регуляторного механізму. В умовах рецесії, нестабільності розвитку світової економіки вагомого значення набувають питання активізації ролі банків у забезпеченні економічного зростання, зокрема розвитку реального сектору економіки.

Структурні дисбаланси економіки призводять до порушення економічного циклу відтворення та викликають диспропорції між реальним сектором економіки та фінансовим сектором, що в кінцевому підсумку порушує закономірність процесу економічного зростання. До основних чинників, що викликають дисбаланси в економіці України слід віднести: скорочення реального сектору економіки; прискорення інфляції призвело до зниження доходів населення та споживання в реальному вимірі; зростання частини відтоку коштів з економіки України на оборону; розвиток фінансового сектору супроводжується стрімким зменшенням банків, скороченням депозитної бази та пропозиції кредитів; заощадження зосереджені у фінансових установах, уряді та у домашніх господарствах; сировинна орієнтація промислового виробництва; підвищена вразливість до макроекономічних шоків; «хронічні» платіжні дисбаланси; імпортозалежність [1, с. 150].

З огляду на зазначене, доцільним є підвищення ролі банків, трансформації взаємовідно-

сини між банками та реальним сектором економіки, що сприятиме збалансованості та узгодженості перспективних макроекономічних цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу ролі банків в економічному зростанні держави присвячено наукові праці багатьох вітчизняних вчених. Критичний аналіз цих публікацій дає змогу виокремити три блоки наукових векторів вивчення цієї проблеми. По-перше, це осередок науковців, які наголошують на визначальній ролі саме Центральних банків, які через систему монетарного регулювання забезпечують індикативний вплив на критерії економічного зростання. Представлений вектор прослідковується у наукових працях С.А. Шелудька, М.О. Слатвінської [2], І. В. Краснової [3], І.А. Ломачинської, А. О. Мумладзе [4], В.І. Міщенко, С.В. Науменкової [5].

По-друге, це публікації у яких розглядається провідна роль банків через призму кредитної підтримки реального сектору економіки за для економічного зростання. До таких наукових здобутків можна віднести праці В.М. Кремень [6], Д.В. Завадської [7].

По-третє, це науковий доробок, присвячений визначальній ролі банків на соціально-економічний розвиток країни. За даним напрямом слід звернути увагу на наукові праці М.І. Зверякова, Л.В. Жердецької [8], В.В. Огородник [9].

На наш погляд, визначальним науковим доробком з цієї проблематики є колективна монографія «Роль банків у забезпеченні сталого розвитку реального сектору економіки України» [10]. У монографії визначено основні положення щодо розвитку реального сектору економіки в умовах структурних дисбалансів грошово-кредитного ринку; доведено роль банків в трансформаційних перетвореннях розвитку реального сектору економіки.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, на сьогодні залишаються актуальними питання щодо підвищення дієвості методів та інструментів, які застосовуються банками для забезпечення економічного зростання в Україні, особливо в умовах COVID 19.

Мета дослідження полягає у визначенні методів та інструментів підвищення дієвості банківського бізнесу на економічне зростання в державі.

Основний матеріал. Взаємозв'язок економічного зростання та розвитку фінансової системи вивчав ще на початку ХХ ст. Й. Шумпетер (1912 р.), який доводив роль банківської системи в забезпеченні приросту національного доходу шляхом ефективного інвестування [11, с. 63].

Деміргук-Кунт А. та Левін Р. визначили, що загальне призначення банків полягає в зниженні інформаційних та трансакційних витрат, що перешкоджають економічній діяльності. Вони виокремили декілька каналів в межах яких фінансові інститути та ринки сприяють економічному зростанню, а саме:

- мобілізація і формування пулу заощаджень;
- прийняття рішень про можливі інвестиційні проекти та розподіл капіталу;
- полегшення обміну товарами та послугами;
- моніторинг інвестицій і забезпечення корпоративного управління, після надання інвестицій;
- сприяння трейдингу, диверсифікації і хеджуванню ризиків [12]

Сучасні емпіричні дослідження цього взаємозв'язку поділяють за такими основними напрямками:

- перевага пропозиції (supply_leading) (коли фінансовий розвиток визначає економічне зростання);
- слідування за попитом (demand_following) (коли економічне зростання визначає рівень розвитку фінансового ринку);
- так званий «змішаний зв'язок» (коли чіткого причинно-наслідкового зв'язку між цими економічними змінними встановити неможливо) [8, с. 32].

Визначальна роль банків в економічному зростанні має прояв через функції, що вони виконують. Відповідно до закону України «Про банки і банківську діяльність», банки виконують такі функції:

Створення грошей і регулювання грошової маси – банківська система оперативно змінює масу грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до зміни попиту на гроші. У виконанні цієї функції приймають участь всі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки), і вона стосується всіх напрямів банківської діяльності.

Трансформаційна функція – банки, мобілізуючи вільні кошти одних суб'єктів господарювання і передаючи їх іншим, мають можливість змінювати (трансформувати) величину й строки грошових капіталів та фінансові ризики.

Стабілізаційна функція – забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку [13].

Кожна з цих функцій впливає на стабільність функціонування банків, величину заощаджень та інвестиції, отже, і на економічне зростання. Процеси фінансової інтеграції, транснаціоналізації та концентрації капіталу призводять до фундаментальних інституційно-

структурних зрушень в економіці країни [3, с. 64].

Відповідно до першої функції – створення грошей і регулювання грошової маси, слід відмітити, що її прояв відбувається на підставі достатності рівня монетизації економіки держави. У свою чергу, на рівень монетизації економіки безпосередній вплив здійснює сталість розвитку фінансово-кредитної системи, зокрема банківської системи, який можна оцінити за досягнутою ринковою позицією банків [14, с. 433] (Табл.1).

Таблиця 1

Динаміка монетизації економіки України та основні показники впливу на її рівень за період 2015 -2020 рр. (на кінець періоду)

Показники	Роки					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Грошова маса, млрд. грн.	994,1	1102,7	1208,9	1277,6	1438,3	1767,2
Депозитна складова грошової маси, млрд грн.	749,1	849,9	427,5	961,0	1097,1	1377,4
Грошова база, млрд. грн.	336,0	381,6	399,1	435,8	477,5	595,9
Готівка, млрд. грн.	282,7	314,5	332,5	363,6	384,4	516,1
Банківські позики суспільному сектору, млрд. грн.	697,7	548,8	561,3	588,6	562,2	595,9
ВВП млрд грн.	1979,5	2383,2	2982,9	3558,7	3974,6	4194,1
Рівень монетизації, %	50,22	46,27	40,53	35,90	36,19	42,14
в т.ч. за рахунок чинників, %:						
Співвідношення банківських позичок до грошового агрегату М3	70,18	49,77	46,43	46,07	39,09	33,72
Співвідношення банківських позичок до депозитів	93,14	64,57	131,30	61,25	51,24	43,26
Співвідношення грошового агрегату М0 до ВВП	14,28	13,20	11,15	10,22	9,67	12,31
Співвідношення грошового агрегату М3 до ВВП	50,22	46,27	40,53	35,90	36,19	42,14

Джерело: розраховано авторкою за матеріалами [15; 16]

Як свідчать дані представлені у табл. 1, усі показники, що впливають на рівень монетизації мають тенденцію до зростання, сам рівень монетизації має мінливий динамічний характер. Найбільший вплив на рівень монетизації здійснюють показники динаміки залучення депозитів банками України та обсяги наданих кредитів. Виходячи із розрахованих даних у таблиці 1, слід відмітити, що зростання грошової маси не призводить до динамічної зміни рівня монетизації, який за досліджуваній період коливається у межах 40-62 %.

Таким чином, автором доведено вплив кредитного каналу трансмісійного механізму грошово-кредитної політики (проведення експансивної та рестрикційної кредитних політик), який пов'язаний зі зміною рівня монетизації.

Слід відмітити, що економічне зростання держави залежить в першу чергу від динамічного розвитку реального сектору економіки, та оцінюється за допомогою виробленого валового внутрішнього продукту. При цьому, для розвитку реального сектору завжди потрібні додаткові джерела фінансування, які мають форму кредитних ресурсів банківської системи [17, с. 115]. Представлена теза реалізується через трансформаційну функцію, яку виконують банки.

Якщо розглядати обсяг кредитів, наданих резидентам у розрізі секторів економіки, то слід відзначити, що найбільший обсяг кредитних ресурсів банківської системи направлена на підтримку корпоративного сектору економіки (табл. 2).

Так, у 2020 р. на його підтримку було направлено 753958,2 млн грн., що на 252997,6 млн грн. більше ніж у 2010 р. Хоча, слід констатувати той факт, що у 2016 р. було надано кредитів на 68156,1млн грн. більше, ніж у 2020 р. (при ситуації пікових збитків для банківської системи України).

Розглядаючи структуру наданих кредитів нефінансовим корпораціям, за цільовим спрямуванням (рис. 1), можна зробити висновок про те, що переважають інші кредити, які пов'язані з поточною діяльністю та націлені на поповнення оборотних фондів.

Таблиця 2

Кредити, надані резидентам України у розрізі секторів економіки
за період 2010-2020 рр.

Суб'єкти кредитування	2010		2013		2016		2020	
	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %	млн грн.	питома вага, %
інші фінансові корпорації	13430,3	1,8	19317,5	2,1	11583,0	1,2	6196,0	0,6
сектор загального державного управління	8817,3	1,2	5907,7	0,6	1429,9	0,1	6379,9	0,7
нефінансові корпорації	500960,6	68,4	691902,8	76,0	822114,3	82,3	753958,2	76,7
інші сектори економіки	209614,6	28,6	193653,8	21,3	163554,6	16,4	216493,2	22,0
усього	732822,8	100	910781,7	100	998681,9	100	971870,8	100

Джерело: складено автором за матеріалами [18]

Рис. 1. Структура кредитів, наданих нефінансовим корпораціям за цільовим спрямуванням за період 2007-2020 рр., %

Джерело: складено автором за матеріалами [18]

Слід також розглянути надані кредити банками, відповідно до розміру суб'єкту господарювання (табл. 3).

Таблиця 3

Структура наданих кредитів депозитними корпораціями відповідно до розміру суб'єкту господарювання за період 2017-2020, %

Роки	суб'єкти великого підприємництва	суб'єкти середнього підприємництва	суб'єкти малого підприємництва (крім мікропідприємництва)	Розмір, яких не визначено	суб'єкти мікропідприємництва		
					річний дохід від 500 тис. євро до 2 млн. євро	річний дохід від 50 тис. євро до 500 тис. євро	річний дохід до 50 тис. євро
нефінансові корпорації							
2017	12,68	8,73	22,56	20,40	16,15	3,10	16,37
2018	14,43	21,39	21,66	20,13	6,46	5,62	10,31

2019	24,87	13,72	18,37	24,02	3,54	5,56	9,93
2020	17,23	16,80	21,90	22,78	3,76	10,19	7,35
нефінансові корпорації							
2017	37,47	25,25	13,38	10,30	3,52	2,02	8,07
2018	36,07	24,72	10,99	13,19	3,42	3,19	8,43
2019	31,51	24,81	9,91	11,54	5,99	5,97	10,27
2020	29,41	27,99	10,31	10,61	6,21	5,65	9,81
фізичним особам-підприємцям							
2017	-	8,55	9,23	48,43	4,68	0,82	28,30
2018	-	7,35	6,19	54,82	3,03	0,77	27,84
2019	-	6,31	4,61	52,27	2,06	0,89	33,87
2020	-	7,47	4,80	50,11	2,00	1,09	34,53

Джерело: розраховано автором за матеріалами [18]

Як свідчать дані таблиці 3, найбільш стабільна пропозиція кредитних ресурсів спостерігається для суб'єктів великого підприємництва. Розглядаючи кредитування суб'єктів мікропідприємництва, слід відзначити, що перевага надається нефінансовим корпораціям, річний дохід яких складає до 50 тис. євро. та фізичним особам-підприємцям відповідно.

Остання функція, що розглядається у статті та визначає роль банків в економічному зростанні – це стабілізаційна. Достатній рівень капіталізації банків та запасу їх фінансової стійкості, дозволяють їм акумуляцію та розподіл фінансових ресурсів з метою економічного піднесення усіх виробничих та обслуговуючих сфер. Сучасний запас міцності банківської системи України можна оцінити на підставі індикаторів, які подані у таблиці 4.

Таблиця 4

Динаміка індикаторів фінансової стійкості банків України за період 2016-2020 рр.

Індикатори фінансової стійкості	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів	12,69	16,10	16,18	19,66	21,98
Співвідношення регулятивного капіталу 1 рівня до зважених за ризиком активів	8,96	12,12	10,52	13,50	15,67
Співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу	89,37	70,18	60,20	25,28	21,91
Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів	30,47	54,54	52,85	48,36	41,00
Норма прибутку на активи	-12,47	-1,76	1,60	4,70	2,77
Норма прибутку на капітал	-122,17	-15,34	14,61	37,55	21,68
Співвідношення процентної маржі до валового доходу	45,94	50,20	52,02	47,39	45,00
Співвідношення непроцентних витрат до валового доходу	60,91	76,14	61,92	55,58	60,79
Співвідношення капіталу до активів	9,78	11,90	10,77	13,51	11,91

Джерело: розраховано автором за матеріалами [18]

Як свідчать дані таблиці 4, банки України за аналізований період досягають все більш стійких фінансових позицій. Найбільш проблемними роками для банків виявилися 2016-2017 рр. , коли обсяг проблемних кредитів досягав майже 90 % до банківського капіталу. Зазначена ситуація була викликана об'єктивними умовами, які відбувалися на той час, в саме:

- Зростання кількості неплатоспроможних банків, що призвело до їх банкрутства та ліквідації. За експертною оцінкою втрати від банківської кризи 2014-2017 рр. склали: фіскальні – 15 % від ВВП, інші втрати – 28,5 % від ВВП.
- Погіршення структури банківської системи через зростання частки банків з іноземним капіталом; зростання частки державних банків, фінансові ресурси яких спрямовуються на покриття державного бюджету, а не кредитування національної економіки; зростає частка великих банків, що підсилю конкуренцію на ринку банківських послуг.
- Колапс банківського кредитування у зв'язку із знеціненням національної валюти та зростанням процентних ставок, зростання частки споживчого кредитування.

● Банківська діяльність супроводжувалася значними збитками, які викликані з падінням ділової активності в національній економіці та іншими чинниками [4, с. 31-32].

На сьогодні для банків залишаються не вирішеними проблеми капіталізації, підвищення якості надання послуг, проблемні питання пов'язані з карантинними обмеженнями, які викликані COVID 2019, низький рівень конкурентоспроможності банківського сектору. Хоча при цьому слід констатувати, що банки на сьогодні знаходяться під дією хвилі четвертої промислової революції, розвитком сучасних фінансових технологій, які спонукають їх переосмислювати філософію поведінки на ринку та приймати стратегічні рішення щодо подальшого їх функціонування.

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що банківська система України поступово виходить з кризового стану: відбулося скорочення неплатоспроможних банків, зростає прибутковість, підвищується рівень капіталізації, з боку НБУ спрощено процедури докапіталізації та реорганізації банків, запроваджено новий інструмент підтримки ліквідності банків, запроваджено нові вимоги до розрахунку банками кредитного ризику тощо.

За для забезпечення власної конкурентоспроможності банкам за доцільне запроваджувати продуктивні стратегії розвитку, застосовувати інновації в банківській сфері, створювати позитивний імідж з метою відновлення довіри з боку економічних суб'єктів господарювання.

З метою недопущення негативного впливу фінансової кризи на банківську сферу та запобігання її наслідкам, мають бути розроблені та реалізовані стратегічні завдання у цьому напрямку як для ризик-менеджменту банків, так і Національного банку України та уряду країни, зацікавленої в стабільному функціонуванні банківської системи, а отже і економіки в цілому.

При цьому важливо застосовувати принцип системної взаємоузгодженості та координації грошово-кредитної та бюджетно-фіскальної політик через поєднання прямих і непрямих важелів регулювання грошово-кредитного ринку, індикатори яких впливатимуть на формування сприятливого макроекономічного середовища для стабільного і ефективного функціонування на фінансового ринку банків як основних фінансових посередників, які відбивають визначальну роль в економічному зростанні держави.

Список літератури

1. Коваленко В. В., Белова Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності банків України в умовах структурних дисбалансів економіки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 20. Ч. 2. С. 149-152.
2. Kovalenko V., Sheludko S., Slatvinska M., Sergeeva O., Kulikova Ye. Monetary regulation in the economic growth a state. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 3. № 34. С. 71-82.
3. Краснова І.В. Роль та місце банківської системи в забезпеченні економічного зростання в умовах фінансової інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 63-69.
4. Ломачинська І. А., Мумладзе А. О., Кесарь Я. П. Сучасний банківський сектор та його вплив на розвиток національної економіки. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова*. 2020. Т. 25. Вип. 2 (81). С. 29-36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-81-5>.
5. Mishchenko V., Naumenkova S., Mishchenko S., Ivanov V. Inflation and economic growth: The search for a compromise for the Central Bank's monetary policy. *Banks and Bank Systems*. 2018. Vol. 13. No. 2. P. 153–163. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13\(2\).2018.13](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13(2).2018.13).
6. Кремень В. М., Кремень О. І., Гуляева Л. П. Роль банківського кредитування у розвитку економіки України. *Проблеми економіки*. 2020. № 3 (45). С. 176-182. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-176-183>.
7. Завадська Д. В. Вплив циклічності на процеси кредитування банками інноваційного розвитку в Україні. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2018. № 12 (20). С. 108-120.
8. Зверяков М.І., Жердецька Л.В. Банківський та реальний сектори економіки: оцінка взаємозв'язків і детермінант розвитку. *Економіка України*. 2017. 10 (671). С. 31-48.
9. Огородник В.В. Вплив банків з державною участю на соціально-економічний розвиток країни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Т.29 (68). № 5. С. 149-153.
10. Роль банків у забезпеченні сталого розвитку реального сектору економіки України: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса, ОНЕУ, 2016. – 356 с.
11. Furkani H., Mylyany R. Islamic Banking and Economic Growth: Empirical Evidence from Malaysia. *Journal of Economic Cooperation and Development*. 2009. No. 30 (2). P. 59–74.
12. Demircu'Kunt, A., and R. Levine. 2008. Finance, Financial Sector Policies, and Long-Run Growth. Policy Research Working Paper WPS4469, The World Bank, Washington, DC. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28277/economics/wp233.pdf> (дата звернення 03.06.2021).
13. Про банки і банківську діяльність: Закон України, прийнятий Верховною Радою

України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 02.06.2021).

14. Коваленко В.В. Вплив грошово-кредитного сегменту національної економіки на рівень монетизації. *Прийзовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 432-438.

15. Валовий внутрішній продукт в Україні URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення 02.07.2021).

16. Згруповані балансові залишки банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>. (дата звернення 15.07.2021).

17. Коваленко В.В. Кредитний канал трансформаційного монетарного механізму та його місце в економічному зростанні. *Фінансовий простір*. 2020. № 3 (39). С. 104-115. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215178](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215178).

18. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> (дата звернення: 18.07.2021).

References

1. Kovalenko, V.V., Belova, Y.M. (2016). Ensuring the competitiveness of Ukrainian banks in the face of structural imbalances in Ukraine's economy. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 20, 2, 149-152. [In Ukrainian].

2. Kovalenko, V., Sheludko, S., Slatvinska, M., Sergeeva, O., & Kulikova, Ye. (2020). Monetary regulation in the economic growth a state. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3, 34., 71-82.

3. Krasnova, I.V. (2016). The role and place of the banking system in ensuring economic growth in terms of financial integration. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 21, 63-69. [In Ukrainian].

4. Lomachynska, I.A., Mumladze, A.O., & Caesar, J.P. (2020). Modern banking sector and its impact on the development of the national economy. *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnikova*, 25, 2 (81), 29-36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-81-5>. [In Ukrainian].

5. Mishchenko, V., Naumenkova, S., Mishchenko, S., & Ivanov, V. (2018). Inflation and economic growth: The search for a compromise for the Central Bank's monetary policy. *Banks and Bank Systems*, 13, 2, 153-163. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13\(2\).2018.13](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13(2).2018.13).

6. Kremen, V.M., Kremen, O.I., & Gulyaeva, L.P. (2020). The role of bank lending in the development of Ukraine's economy. *Problemy ekonomiky*, 3 (45), 176-182. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-176-183>. [In Ukrainian].

7. Zavadzka, D.V. (2018). The impact of cyclicalities on the processes of lending by banks to innovative development in Ukraine. *Internauka. Seriya: «Ekonomichni nauky»*, 2018, 12 (20), 108-120. [In Ukrainian].

8. Zveryakov, M.I., Zherdetskaya, L.V. (2017). Banking and real sectors of the economy: assessment of relationships and determinants of development. *Ekonomika Ukrayiny*, 10 (671), 31-48. [In Ukrainian].

9. Ogorodnik, V.V. (2018). The influence of banks with state participation on the socio-economic development of the country. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya*, 29 (68), 5. 149-153. [In Ukrainian].

10. The role of banks in ensuring sustainable development of the real sector of the economy of Ukraine: a monograph (2016). / Ed. VV Kovalenko. Odessa, ONEU. [In Ukrainian].

11. Furkani, H., Mylyany, R. (2009). Islamic Banking and Economic Growth: Empirical Evidence from Malaysia. *Journal of Economic Cooperation and Development*, 30 (2), 59-74.

12. Demircug'Kunt, A., Levine, R. (2008). Finance, Financial Sector Policies, and Long'Run Growth. Policy Research Working Paper WPS4469, The World Bank, Washington, DC. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28277/economics/wp233.pdf>.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020). On Banks and Banking: Law of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>. [In Ukrainian].

14. Kovalenko, V.V. (2018). The impact of the monetary segment of the national economy on the level of monetization. *Pryzovs'kyu ekonomichnyy visnyk*, 6 (11), 432-438. [In Ukrainian].

15. Gross domestic product in Ukrain. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>. [In Ukrainian].

16. National Bank of Ukraine (2021). Grouped balance sheets of banks. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>. [In Ukrainian].

17. Kovalenko, V.V. (2020). Credit channel of the transformational monetary mechanism and its place in economic growth. *Finansovyy prostir*, 3 (39), 104-115. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215178](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215178). [In Ukrainian].

18. Official site of the National Bank of Ukraine. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1/> [In Ukrainian].